

Tulkkauksen työelämätoimikunnan tilannekuva v. 2020–2021

Tulkkauksen työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2020 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2021 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2021 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2022 alkuvuodesta. Tarkistetut suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2020		2021	
	koko tutkinto	tutkinnon osa	koko tutkinto	tutkinnon osa
Asioimistulkkauksen ammattitutkinto	34	235	47	316
Oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinto	11	64	16	74
Puhevammaisten tulkkauksen erikoisammattitutkinto	19	104	8*	99
*siirtymäajalla olevia tutkintoja 6				
Yhteensä	64	403	71	489

* Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 tietojen osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 tietojen osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät näy ko. taulukossa eivätkä sisälly taulukossa oleviin määriin. Siirtymäajalla oleva merkitty *.

Tavoitteena tutkinnon osia /tavoitteena koko tutkinto

Tavoitteena on Asioimistulkkauksen ammattitutkinnon osalta pääasiassa koko tutkinnon suorittaminen. Huomioitavaa on kuitenkin, että yli puolella opiskelun tavoitteena on pelkän tutkinnon osan/osien suorittaminen. Oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinnon opiskelun tavoitteena on selvästi koko tutkinnon suorittaminen. Puhevammaisten erikoisammattitutkinnon tutkinnon osassa Kommunikaatiomenetelmien ohjaus on tavoitteena ollut suurelta osin vain tämän yhden tutkinnon osan suorittaminen. Muuten on suurin osa suorittamassa koko tutkintoa.

Tutkinnon osia voi olla enemmän kuin suhteessa koko tutkintoihin. Tähän on vaikuttanut yksittäiset koulutuksen järjestäjien järjestämät erilliset tutkinnon osat tietyille kohderyhmille. Hakijoiden joukossa on henkilöitä, joiden toimintaympäristöjen tunteminen ei vielä riitä koko tutkinnon suorittamiseen.

Alalla nähdään koko tutkinnon suorittaminen tärkeänä, verrattuna yksittäisten tutkinnon osien suorittamiseen.

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Suoritettujen tutkinnon osien määrä lisääntyi v. 2020. Tämä voisi selittyä, esim. Puhevammaisten erikoisammattitutkinnon osalta lisäystä koulutuksen järjestäjien määrässä. Vuonna 2021 eivät Puhevammaisten erikoisammattitutkinnon suorittajamäärä lisääntyneet. Oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinnon ja Asioimistulkkauksen ammattitutkinnon osalta suorituspäämäärät nousivat hieman edellisvuoteen verrattuna.

Valinnaisten tutkinnon osien suorituspäämäärät ovat lisääntyneet esim. Puhevammaisten erikoisammattitutkinnon osalta. Kahden valinnaisen tutkinnon osan suoritukset ovat hiukan lisääntyneet Asioimistulkkauksen ammattitutkinnon osalta. Valinnaisina tutkinnon osina on myös tehty tunnustamispäätöksiä, kun opiskelija on valinnut tutkinnon osan toisesta suoritettavasta ammatillisesta tutkinnosta (ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta). Tätä mahdollisuutta ovat siis opiskelijat käyttäneet, toisaalta koulutuksen järjestäjälle kuuluu tunnustaa tai sisällyttää opiskelijan aiemmin suoritettuja tutkinnon osia.

Toimikunnan mielestä pitäisi antaa laajemmat valinnanvapaudet opiskelijalle valitsemaan kiinnostuksensa mukaan valinnaisia tutkinnon osia, vaikkakin hänellä on entuudestaan suoritettu tutkinnon osa, jonka taas koulutuksen järjestäjä tulee tunnustaa tai sisällyttää osaksi suoritettavaa tutkintoa.

Koronapandemia ei ole toimikunnan näkemyksen mukaan vaikuttanut Asioimistulkkauksen ammattitutkinnon tai Oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinnon suorittajamääriin, ainoastaan osaamisen osoittamisen tapoihin. Sekä työpaikalla että oppilaitoksilla tapahtuvat näytöt suoritettiin etänä, lukuun ottamatta poliisi- ja oikeusalan tulkkaukset.

Oheisena alla löytyvät taulukot toimikunnan toimialueeseen kuuluvien tutkintojen kielistä.

Asioimistulkkauksen ammattitutkinto (sis. myös Asioimistulkin ammattitutkinnon)	2020	2021
venäjä	13	12
arabia	10	16
kiina	2	1
dari	3	2
englanti	2	1
persia	3	

ranska	1	
japani	1	
kurdi sorani	1	1
portugali	1	
romania	1	
somali	1	4
ukraina	1	
persia		1
thai		1
espanja		4
italia		2
nepali		2
turkki	2	
viro		1
korea		1
tšekki	1	
hollanti	1	

Oikeustulkkauksen erikoisammatti- tutkinto	2020	2021
turkki	3	
espanja	2	1
hollanti	2	
portugali	2	
bulgaria	1	
albania		2
dari		3
englanti		1
kreikka		2
liettua		2
ranska		2
venäjä		1
vietnam	1	

Onko tutkintoja tai tutkintojen osaamisaloja, joiden suorituksia on marginaalisesti? Mistä se voisi johtua?

Toimikunnan tutkinnoissa ei ole osaamisaloja.

Tutkintojen järjestäminen

Aktiiviset* koulutuksen järjestäjät / järjestämisluvut

Tutkinto	Järjestämisluvut	Aktiiviset järjestäjät
Asioimistulkkauksen ammattitutkinto	5	3
Oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinto	1	1
Puhevammaisten tulkkauksen erikoisammattitutkinto	10	4

* aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2020 tai 2021 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämisluvien määrässä

Ei ole tapahtunut muutoksia järjestämisluvien määrässä.

Tutkintojen järjestäminen

Tutkintoja on järjestänyt osa järjestämisluvien omaavista koulutuksen järjestäjistä. Poikkeuksena Oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinnon osalta yksi koulutuksen järjestäjä, joka on myös ollut aktiivinen järjestäjä. Toimikunnan havaintojen mukaan työelämää tarvitsee enemmän oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinnon suorittajia. Tässä on syytä huomata, että ko. tutkinnon järjestäminen vaatii koulutuksen järjestäjältä erikoisosaamista.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Koulutuksen järjestäjien välillä suoritukset ovat melko vakiintuneet.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Koulutuksen järjestäjien joukossa on yksi ruotsinkielisen koulutuksen järjestäjä, poikkeuksena oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinto. Puhevammaisten erikoisammattitutkinnossa voi olla ainoastaan suomi tai ruotsi toisena kieliparina. Havaintojen mukaan tarvetta kuitenkin on, toimia oikeustulkkinä (oikeustulkkausrekisteri) puhevammaisille henkilöille oikeudessa. Tietyissä kielissä Oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinnossa on suorittajamäärät hyvin alhaisia.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Millaisia yleistettäviä havaintoja on tehty

Vuonna 2020 Korona aiheutti ja/tai nopeutti asioimistulkkauksen muutosta lähes 90-prosenttisista lähitulkkauksista lähes 90-prosenttisesti etätulkkauksiin. Tähän liittyi samalla voimakas digitalisoituminen ja erilaisten sovellusten nousu tulkkausten välittämisessä. Sen myötä myös erilaisten pikatulkkausten käyttö etätulkkauksen muotona lisääntyi. Tämä on näkynyt mm. siten, että kaikissa asioimistulkkauksen hankintakilpailutuksissa viime vuoden ajalta on edellytetty etä- ja pikatulkkausten käyttömahdollisuutta

sovellusten kautta. Näyttöjen toteuttamisessa ja ammattitutkinnon perusteiden tulevissa muutoksissa olisi hyvä huomioida tämä työelämän muutos. Pikatulkkaus uutena etätulkkauksimuotona, jossa tulkillla ei ole ennalta valmistautumismahdollisuutta, tulisi myös koulutuksessa ja tutkinnon perusteissa huomioida. Koulutuksessa tulkki saa valmiudet toimia etätulkkauksitilanteissa, mutta tutkinnon perusteissa ei ole erikseen määritelty tämän työmuodon (pikatulkkaus) osaamisen ammattitaitovaatimuksia ja arvioinnin kriteerejä.

Palvelun tilaajat ja teknologiarytykset ovat määritelleet nyt tämän työmuodon kehittymisen. Olisi tärkeää, että tulkkausalala itse olisi mukana määrittämässä tätä kehitystä.

Etätulkkauksen lisääntyminen aiheutti myös lisääntyneen tarpeen tulkkauksen tallentamiseen arviointeja varten sekä niiden arviointiin jälkikäteen. Tämä on nostanut esiin erilaisia tietosuoja-, vastuu-, yms. kysymyksiä, joita tulisi tarkentaa jatkossa.

Työelämässä tehtyjen havaintojen perusteella todetaan, että Oikeustulkkausalan erikoisammattitutkintojen suoritustilanteita tulisi lisätä, eli tarvetta on sekä alueellisen että kielellisen kattavuuden lisäämiseen. Työympäristöt ovat mm. tuomioistuinlaitos, poliisi, Rajavartiolaitoksen ja Tullin rikostutkinnot, Maahanmuuttovirasto, syyttäjälaitos.

Näyttöympäristöt ja niiden soveltuvuus osaamisen osoittamiseen

Tutkinnoissa on näyttöympäristönä ollut pääasiassa ollut työpaikka, mutta yhden koulutuksen järjestäjän osalta näyttöympäristö on vahvasti Ei tietoa, joka on edelleen tekninen haaste tietojen välittämisessä Koski-tietoihin.

Näyttö toteutetaan lähtökohtaisesti eri viranomaisien työpaikoilla asioimistulkkin ammattisääntöjen ja alan toimintaperiaatteiden mukaisesti. Näyttöympäristönä voi olla mm. päiväkotia, koulu, Kela, maahanmuuttajapalvelut, sosiaalitoimisto, sairaala, terveyskeskus, poliisilaitos, vastaanottokeskus tai Maahanmuuttovirasto. Aidoissa työtilanteissa on varmistettava, että tulkkauksitilanteen osapuolten tietosuoja ja oikeusturva taataan noudattamalla salassapitosääntöjä, muuta lainsäädäntöä sekä tulkkauksialan eettisiä periaatteita. Edellisen kysymyksen kohdalla mainittujen syiden vuoksi päiväkotia, koulu, maahanmuuttajapalvelut ja Kela soveltuvat osaamisen osoittamiseen parhaiten. Niissä käsiteltävät asiat eivät yleensä ole niin arkaluonteisia, ettei tulkkauksnäyttöä videointeina tai äänittämisenä voisi siellä järjestää. Viranomaiset ja/tai maahanmuuttaja-asiakkaat rajoittavat melko tiukasti pääsyä osoittamaan osaamista sosiaalitoimistossa, sairaalassa, terveyskeskuksessa, poliisilaitoksella, vastaanottokeskuksessa tai Maahanmuuttovirastossa. Näiden näyttöympäristöjen kohdalla koulutuksen järjestäjä joutuu usein turvautumaan oppilaitoksessa järjestettävään simuloituun näyttöön.

Puhevammaisten tulkkiensa osalta näytöt järjestetään aina aidoissa ympäristöissä. Perusteluja muualla kuin työpaikalla järjestettävillä näytöillä ei ole. Vähintään toinen arvioijista osallistuu näyttötilanteeseen paikan päällä. Näytöt suunnitellaan yhdessä opiskelijan ja asiakkaan kanssa.

Amispalautteen keskiarvo näytöstä (päättökysely)

* opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 1.7.2019 – 31.12.2021. Arviointiasteikko 1–5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä

Opiskelijapalautteessa annetut keskiarvot ovat erittäin hyviä. Kun näytöt järjestetään simuloitusti oppilaitoksissa, niin opiskelija ei pääse vaikuttamaan näyttöjen sisältöihin. Tämä voisi selittää hiukan alemman keskiarvon tässä kohdassa. Simuloitut näytöt järjestetään kaikille opiskelijoille saman tasoisina ja saman sisältöisinä.

Pohdintoja

Kaksikantaisuuden toteutuminen osaamisen arvioinnissa

Kaksikantaisuus on asioimistulkkausalan ja oikeustulkkausalan tutkintojen osalta toteutunut melko hyvin toimikunnan tutkinnoissa. Harvinaiset kielet ja niihin arvioijien löytäminen on oma haasteensa niin asioimistulkkausalan kuin oikeustulkkausalan. Työelämäarvioijien löytäminen ei ole helppoa, ja osittain tästä johtuen perehdyttäminen arviointiin tapahtuu yleensä yksilöperehdytyksenä sitä mukaa, kun sopiva arvioija

löytyy. Opettaja-arvioijat perehdyttävät tulkkauksen arvioijat. Mahdolliset esteellisyydet täytyy myös selvittää alkumetreillä.

Työelämänäyttöjen järjestämiseen liittyy paitsi käytännön haasteita, myös isompia periaatteellisia etiiikkaan ja vastuisiin liittyviä kysymyksiä. Kouluttajat toteavat, että vaikka lähtökohtaisesti näytössä tulisi olla paikalla vähintään toinen arvioijista, tämä ei välttämättä toteudu työelämänäytöissä. Tällöin keskeisiksi nousevat erityisesti asiakastilanteen tallentamiseen, tietosuojaan ja opiskelijan rooliin ja vastuuseen liittyvät kysymykset. Puhevammaisten erikoisammattitutkinnon osalta kaksikantaisuus toteutuu jokaisessa tutkinnon osassa kaikilla opiskelijoilla. Työntekijä- / työnantaja-arvioija on paikalla fyysisesti vähintään toisessa ja kolmannessa tutkinnon osassa. Opettaja-arvioijia voi olla fyysisesti yksin paikalla vastaanottamassa ensimmäisen tutkinnon osan näytön. Arviointi tehdään siten, että vastuukouluttaja arvioi valtaosan ja työelämäarvioija ottaa kantaa varsinaiseen näyttötilanteeseen.

Arvioijien perehdytystä toteutetaan sekä paikan päällä oppilaitoksissa että sähköpostitse / puhelimitse. Jokainen arvioija saa perehdytyspaketin, joka sisältää arviointilomakkeet ja esittelykirjeen.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettävälle näytölle

Tulkkauksen järjestäminen työelämässä on haastavaa sellaisissa viranomaistilanteissa, joissa käsitellään asiakkaan henkilökohtaisia, usein hyvin intiimejä ja arkaluonteisia asioita. Tällaisia ovat erityisesti tulkkaukset terveysalan toimintaympäristöissä ja tulkkaukset maahanmuuttoasioissa sekä poliisin ja oikeusalan toimintaympäristöissä. Esim. turvapaikkapuhutteluihin ja poliisikuulusteluihin eivät ulkopuoliset pääse. Tällöin oppilaitoksessa (käytännössä paikan päällä tai Teamsissa) järjestettävä simuloitu näyttö, joka jäljittelee mahdollisimman tarkasti aitoa työelämän tulkkauksilannetta, on usein ainoa toimiva vaihtoehto. Simuloitujen näyttöjen järjestämiseen liittyy haasteita, sillä samaan aikaan yhteen pitää saattaa tulkittavat asiakkaat (viranomainen ja maahanmuuttaja-asiakas), arvioijat molemmista työkielistä ja oppilaitoksen edustaja järjestelytehtävissä.

Aidoissa työelämätilanteissa tulkkauksnäyttöjen tallentamistarve luo myös omat haasteensa - työelämäarvioija (toisen työkielen arvioija) ei välttämättä pääse usein lyhyellä varoajalla järjestyneeseen tulkkauksnäyttöön mukaan, jolloin arviointi tapahtuu tallenteen perusteella. Tallentamiseen kysytään asianosaisilta lupa kirjallisesti tai suullisesti, eivätkä viranomaiset tai maahanmuuttaja-asiakkaat halua aina antaa lupaa. Tällöin ei myöskään näytön antaminen onnistu. Kielten arvioijat ja opiskelijat ovat eri puolilla Suomea, mikä usein estää paikan päällä tapahtuvan näytön arvioinnin, ja lisäksi tulkkauksen peruuntumisia tapahtuu usein.

Simuloidut näytöt tulevat kyseeseen myös silloin, jos opiskelijan työkielellä ei jossain toimintaympäristössä ole näköpiirissä tilaisuuksia osaamisen osoittamiseen työelämänäytöissä. Näytön järjestäminen oppilaitoksessa takaa tällaisissa tapauksissa sen, ettei opiskelijan valmistuminen viivästy kohtuuttomasti.

Jos simuloituun näyttöön päädytään, samalla voidaan varmistua siitä, että näyttö on riittävän laaja kattamaan tutkinnon osan kaikki ammattitaitovaatimukset eikä näin ollen tarvita useampia näyttökertoja.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Toimikunnalle ei ole saapunut ko. ajanjaksolla oikaisupyynnöitä käsiteltäväksi.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma ammatillisiin tutkintoihin. Suunnitelma on tutkintokohtainen. Se kattaa ne tutkinnon tai koulutuksen osat, joita oppilaitoksessa järjestetään. Suunnitelman laatii koulutuspäällikön määräämä tutkintovastaava (tai tiimi) ja sen hyväksyy koulutuksen järjestäjän tutkintotoimieliin. Muutokset osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmaan hyväksytetään tutkintotoimielimellä. Tutkinnon vastuuhenkilö vastaa siitä, että osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat ovat ajantasaisia. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma on työkalu, joka ohjaa työskentelyä näyttötutkintojen parissa. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmaan on tarkasti kirjattu mm. näyttöjen järjestäminen ja arviointi sekä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Viimeisimpänä suunnitelmaan on tarkennettu salassapitoon ja tietosuojaan liittyviä asioita, koskien työelämänäyttöjen tallentamista ja tallenteiden käsittelyä. Suunnitelma on arjen työkaluna toimiva.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Opiskelijapalautteessa olleet henkilökohtaistamiseen liittyvät keskiarvot olivat erittäin hyviä. Koulutuksen järjestävät panostavat henkilökohtaistamiseen tekemiseen heti alkuvaiheessa. Suunnitelmia tarkistetaan säännöllisesti ja keskusteluja työelämän kanssa käydään tiiviisti.

Hyvät käytännöt

Lisääntynyt arviointien teko tallennettujen tulkkausten pohjalta mahdollistaa helpommin arvioinnit aidoissa työympäristöissä. Koronapandemian aiheuttamat vaikutukset näkyivät siinä, että asioimistulkkausten ammattitutkintoon liittyvät näytöt toteutetaan etämuotoisena. Tämä johtuu myös siitä, että itse työtilanteet ovat muuttuneet etänä tapahtuviksi. Etätulkkaukset tallennetaan. Aidot työelämässä toteutuneet näytöt etätulkkausten osalta lisääntyivät vuosina 2020 ja 2021. Alalla on ylipäänsä tapahtunut muutosta etätulkkausten lisääntymisenä. Opiskelijoiden osalta on luotu mahdollisuuksia suorittaa tutkintoa etänä, jolloin ansiomenetyksiä voi minimoida. Koulutuksen järjestäjät ovat tukeneet opiskelijoiden mahdollisuuksia saada näyttöympäristö, jossa osoittaa osaaminen.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa

Asioimistulkkausten ja oikeustulkkausten tutkintojen osalta koulutuksen järjestäjät itse nostivat keskusteluissa esiin mm. sen, että joustavuuden tarve opiskelussa on lisääntymässä. Sen lisäksi, että koulutusmääriä ylipäätään on tulkkausalla lisättävä, tulisi löytää keinoja mahdollistaa joustava opiskelu työn ohessa, vaikka tutkinnon osa kerrallaan. Joustavia ratkaisuja lisäämällä voitaisiin vaiheittain vähentää ilman ammattipätevyyttä työskentelevien tulkkien määrää.

Koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö on näyttöjen arvioinnin yhtenäistämiseksi tiivistä ja tuloksellista kuten myös työelämätoimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö. Näyttöympäristöjen kehittäminen edellyttäisi koulutuksen järjestäjien ja työelämätoimijoiden välistä yhteistyötä, vaikka koulutusiltapäivien tai aivoriihin muodossa. Kiire ja resurssien niukkuus eivät edesauta pitkäjänteistä kehittämistä. Suotavaa olisi, että tähän kehittämistyöhön olisi mahdollista osoittaa resursseja vaikkapa Opetushallituksen rahoitteen projektin turvin.

Työelämänäyttöihin liittyvät tietosuojaja- ja vastuukysymykset vaativat selkiyttämistä. Tietosuojasta huolehtiminen vaatii kaikkien tahojen välistä yhteistyötä.

Puhevammaisten tulkkausten erikoisammattitutkinnon osalta työelämäyhteistyöhön liittyy paljon koulutuksen järjestäjästä riippumattomia haasteita, joiden ratkomisessa sekä oppilaitosyhteistyö että koulutuksen järjestäjän oma työelämäryhmä voivat olla avuksi. Iso osa työelämäkontakteista on opiskelijan omien verkostojen varassa, ja lyhytkin pakollinen työharjoittelu voisi tasapuolistaa opiskelijoiden mahdollisuuksia. Tämä olisi ymmärrettävästi resursseja sitova panostus, mutta sen toteutusmahdollisuuksia olisi hyvä punnita yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien ja työelämätoimijoiden kanssa.

Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet

Toimikunnan tutkinnoissa ei ole yhteisiä tutkinnon osia ja niiden osa-alueita.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Asioimistulkkausten ammattitutkinnon ja oikeustulkkausten erikoisammattitutkinnon perusteet vastaavat hyvin työelämässä vaadittavaa osaamista. Tulkin työ ja tutkinnon perusteet ovat hyvin vaativat, joten tutkintojen suorittamiseen täytyy varata riittävästi aikaa, vuodesta aina kahteen vuoteen. Tulkin laajoja työympäristöjä ajatellen pikakoulutukset eivät toimi. Tulkin ammattia on perinteisesti harjoitettu ammatinharjoittajana ja tulkkien yrittäjyysosaaminen tällä hetkellä on heikohkoa ja vaatii päivittämistä kilpailutusten osalta. Tutkinnon perusteissa oleva yrittäjyyttä koskevat ammattitaitovaatimukset eivät ole riittävästi ajan tasalla. Pikatulkkaus on

etätulkkauksen uusi muoto ja sen käyttö on lisääntynyt voimakkaasti. Mutta tutkinnon perusteissa pikätulkkauksen ammattitaitovaatimukset eivät ole ajan tasalla

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Asioimistulkkauksen ammattitutkinnon ja oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinnon perusteissa on kaksi valinnaista tutkinnon osaa, joista opiskelijat valitsevat toisen tai haluavat valinnaisen tutkinnon osan tunnustettavan toisesta ammatillisesta tutkinnosta.

Lisäohjeistuksen tarpeet tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksista tai ammattitaidon osoittamistavoista

Asioimistulkkauksen ammattitutkinnon ja oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinnon suorittaminen vaatii ryhmäohjauksen lisäksi paljon henkilökohtaista ohjausta. Näyttöjärjestelyt on työllistävä palapeli, jossa yhteen saatetaan tulkattavat asiakkaat, perehdytyksen jälkeen. Näytöissä tarvitaan kahden työkielen arvioijat sekä koulutuksen järjestäjä vastaamaan näyttöjen toteutuksesta ja eri osapuolten perehdyttämisestä.

Kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Asioimistulkkauksen ammattitutkinnon ja oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinnon perusteet ovat hyvin toimivat, mutta vaativat suuren määrän erilaisia kirjallisia ja suullisia näyttöjä. Tutkinnon suorittamisen vaativuus välillä yllättää opiskelijat. Tutkinnon suorittaminen määräajassa edellyttää opiskelijalta sitoutumista ja itseohjautuvuutta sekä kouluttajalta kymmeniä ohjaustunteja opiskelijaa kohden.

Yleiset havainnot työelämäpalautteesta (työpaikkaohjaajakysely)

Puhevammaisten erikoisammattitutkinnon osalta ”Näytön toteutus yhteistyössä oppilaitoksen kanssa onnistui hyvin” -väittämään saatiin keskiarvoksi 4,0. Koronaepidemian vaikutus näkyy työpaikkaohjaajien palautteessa.